

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 146 (9520) Воскресенье, июнь 23, 1974 чыл 1925 чылда үндээлгеттинген Өртөө 2 көп.

ШКОЛАЛАРНЫ ЧОГУУР ҮЕЗИНДЕ БЕЛЕТКЭЗЭР

Нимти билиг школаларында өөредилге чылы доозулган. Башкылар коллективтери күженишкенин ажилдаш, анык салгачкылар өөредириниң болгаш кижиздериниң керээне тагарак чедишкенин билдирген.

Улус өөредилге органының мурунда хүнүүд чугула айтыры—школаларны чаа өөредилге чылынга белеткээри. Аңаа амгы бар школаларны, интернаттарны, башкылар чурттаар бажыңарны септээринден, улус ажил-агыйының планында нөрдүнгөн капитал туудуларны чогуур үезинде доозарында эгелээш, школаларны башкы кадрлар-биле четелээринде чедир хай болгаш чугула айтырыглар хамаарыңар. Оларны бугу талалыг, бажыңарчылыг шийтирилээр тудум, бажыңарчылыг болгаш өөреникчилерниң чурттаарына, ажилдаарына, өөреникчиге эң таарымчалыг байдалдар тургустуруну, уругларны эртем-билиг-биле чөпөгээриниң, коммунисттик өзүгү кижиздериниң керээ улам чедишкенин боттаңыңар.

Кайда-ла партия, совет органнары, профсоюзлар, комсомол организацилалары, нарбал хай-нимти школаларга чогуур икчээлгени салып, а башкылар коллективтери бедик харымсалгалыг ажилдаш турар болду, ында белеткел ажилдары эни түндүктөгү чоруп турар. Улуг-Хем районда Жданов аттыг советтүң Хөлчүктө эге школа (эргелекчи Т. Монгуш) эгээрчеге хунагалыг, ажил-агыйың чорутуң ачыында септелген чокча-ла өөредилге чылын эгелээринде белен. «УТНА 25 чылы» советтүң Иштиң-Хемде, «Улуг-Хая» советтүң Хайыраңада сес чыл школалары бажыңарны чугулаарың, бугурун, эгээрчегелериниң үрүмк септелгелерин база доозуп турар. Ол ышкаш Бин-Хем районун Аржаак, Хадан, Эрин районун Марен, Нызыл хоорайның № 3, 10, Элегес-Аксы школаларында белеткел ажилдары шалыкын, эни шынарлыг чоруп турар. Эрткен чылдаазы ышкыш, Нызылдың № 1, 2, 3, 7 болгаш өске-даа школаларында үстүкү класстар өөреникчилеринден тургускан септелге бригадалары, зөөнөлөрү нийтиге ажытыг үүлени бугурунундан аңгыда, школаларының куш-ажылчы дадыгышыкына өскү рольду ойнал турар.

Школаларның хай нуруузу нөдө черлерде турар болганда, бистик республикада өдөр чүгү белеткелди өңдө ажур-дузалыг. Ындыг турбунга Бай-Тайга, Наа-Хем, Танды райондарда телпак ыш сөөртүлгенин планының чартык бөзүн күөстөткүмээни, а Монгуш-Тайга, Эрин райондарың школалары өдөр чүгү-биле эң эвээш хандырткыны дүвөрчүгүлүп турар. Чүгө дээрге өңү белеткээриниң, сөөртүрүмүк эпитт үе-эни эрткен болгаш ам чугула нөдө ажил-агый кампаңилалары-биле накылжырының ырында келген. Болдунар-ла эргаларны ажыглап тургаш, өттүлөр ыш болгаш хөмүр-даш-биле школаларны бурун хандыраы Советтериниң, ажил-агый-лык, транспорт организацилаларының хүлээлгени болур.

Школаларга өөредилге кабинеттерин, мастерсияларны, спорт шөлдерин дерип кылары—өңүң чугула негелдээш. Бо талдазы-биле бистик школаларында, ылаңгыя нөдө черлерде байдал дыңа четпес. Чимээ, Барың-Хемчик, Өвүр, Чөөн-Хемчик райондарың чымдык школаларында кабинеттерин өрзөлдери бичик, дериг-херекселги ыракта чедишпес. А спорт шөлдерин наа-даа тургузуп алырының бугу эргалары бар, ыңчанымжа школа директорлары, комсомол организацилалары ынаар шөлүт икчээлгей салбайн көргөндөндө, бистик школаларында бугу спорт шөлдериниң аңгы черде икчүүт эвээш бөпө турары-биле моон сонгаар элтепик болбо. Бичнарага организаци чоруп болгаш инициатива турар, хай херекчи-даа чарыгазын, бадуун болгаш эки спорт шөлүн туудуп ал болурун бо чылын, чимээ, «Сая» советтүң Суушта сес чыл школаны (директору А. Бугаев) херек кырында көргөндө болбай.

Школалар кол кижиге—башкы. Школаларны өөредириниң, кижиздериниң бугу айтырыгыра колдууна өң билгит, мергежилден, дүрүлгүзүмүк хамаарыңар. Школаларны чет-чир санын бажың кадрлар-биле хандыраы, оларны бажыңларды ыңчангаш бажың чергеңиң ажур-дузалыг. Бистик нөдө школаларына бо айтырыг, моон мурунда чылдарда ышкыш, ам база чидин-биле тургустуул келген. Чуа дээрге республиканың Чырыдышкы министрствозунун сан-медээзин бугулар алырга, нөдө школаларга 470 ажык башкылар, өң иштинде орус дыл болгаш математика ышкыш нөл эртемдерин башкылары негеттир. Чимээ, Улуг-Хемниң школалары 60, Мангуш-Тайганың—20 чаа бажыңлары мантал турар. Чурттуң дээди болгаш ортумак өөредилге черлериниң доозуучулары биске ажилдары-биле келир. Оларны хүлдээп ал, чогуур байдалдарны тургузары, дузалары школар удурутучуларында, чер-чер Советтеринден улуу-биле хамаарыңар.

Школаларны ажиттыңарында чедир ийн-ле ай хире үе эрткен. Бичнарага республикада школаларга хамаарың чаа туудуларны кылыр хүлээлгени «Тыва нөдө тууду» болгаш «Тыва септелге тууду» трестери шламжыр аргажон оожум темпикке хөдөик турарын айтыр херек. Туудуларның ажилын четпес организацион, материал болгаш транспорт-биле хандырылганы болганчон үлүп турарында бо чылын ажыглап кирер ажурлук. Тандының «Тилеке» советтээ, Өвүрүң «Иоммунистче орус» колхозта, Улуг-Хемниң «Ак-Туруг» советтүң Булуң-Теренте, Нызылдың «Нөй-Тей» советтээ чаа школалар туудулары бүтүмүзүңгө чоошчулап турар. Дыңа хай черлерде интернаттар, башкылар чурттаар бажыңарның туудулары база-ла шөлүс чылын чадап, көрдүңгөн ашча-хөрөгүң чедир ажылаттыңмай турар.

Ыңчангаш школаларны, интернаттарны бугу тала-биле шынарлыг белеткээрин аде-иелерин, бугу хай-нимтинин кийриштерин, бар нурадыларны болгаш эргаларны долу-ту-биле ажылаары улус өөредилге ажилдакчыларында, партия, совет органнардан, ажил-агыйлардан негеттинип турар.

МАЛЧЫНАРНЫ ЧЕДИШКИНИ

Тоску беш чылдың тодаралык чылдың баштайгы чартык «Семчик» советтүң малчынары чедишкенин дерип доозуп турар. Хойжулар кыштагалакчыны эки эрттирген. Оң түңгөндө малдың чаш төлдүңгү дорамчыга эвээш болган. Советтээ ияңгыш-биле чүс баш төртүр хойга олаштыр 85 хураганга менди доруктуруң өстүрген. Малчынардан Александр Сая социалисттик чырыштын мурунку одурунда чоруп турар. Ол күс баш төртүр хойга олаштыр 102 хураганга алган. Хомушчу Барың, Хомушчу Сайыт олар чүс башта-ла чүс хураганга доо-

ТӨРЭЭН ЧУРТКА 3000 ТОННА ДУКТУ!

КЫРГЫЛДАГА БЕЛЕН

Республиканың өрес-кежээ малчынарына база бир шыладала болур элек дүк дөш демисел чер болганда эгелээш турар. «Сая» советтүң Серсериг салбырын хойжулар бо чугула кампаңилары эгелээш деп чүвө дыңааш, аңаа чөдө бердивис. Салбыр эргелекчи Кан-оол Салчакович Дотпаз, кыргызда пунктуунун эргелекчи Кувандык Монгушович Норбу-Доржу, советтээ төвүндө келген специалистер пунктуунун кыргызда беленин шөлүгү натап хынаа турар.

48 хачыны турар черлеринде акылдаш. Аңаа ажилдар кыргызчылар база белен. Кан-оол Салчакович чугулар, салбырда байдалды барың-ла илдик чокча тайылбырлап берди:

— Кыргыз ховуусу 14 муң хире. Оларны чорой чеди колданда үскен болгаш хойжу бугуру кыргызда пунктуунаң

ажан (шагын беэни айтып каан) келериниң графиниң тургускан. Аңаар-бойуш шалдык катпас болза бугу хойбу 15 тонна иштинде кыргыз доозар. Дүктү класстап ытгар кижилериниң база өөредип алганың.

Биргылда аппараттарына электери шугуңуң колпак кезек ажилдашты. Ток эвээш кере болган, чүгө дие чымдык хачылар шулуудангый ажилдайын тур. Механизм болгаш электриктер, эргелекчилер-даа чыгыш түңгөлө келген; мынчалар турар болза хөржөк, кожук станицына эгелдө кылыр эргөжөк чугула. Оңу Кызылдан специалистер келириң, ол-ла хүн кылын алырын шийтирилээр.

Кан-оол Салчакович чугулаң база уламчылай берген:— Ийет, бугуң хузууңа ийн колданым элек кыргыңың бо-лоан улус бис. Советтээ ийн чокукта үткөктө чок үткүчүлөөн чашың хамык чүвени бугулауруң кагам ийн. Бо чылын чыгыш-даа хойну хол-биле кыргышас, чыгыр улук болур чүвө. Орөбүгү аргамыш хойну дүрген кыргыңыңа кижилерин өөреткен. Кыргызчон Федор Баларч моон мурунда республиканың дээр кыргыңчыларын конкүрутуңга киржин турган кижин, ол аңаа каш кыргыңыңа дүрген ажилдаарыңа өөреткен.

Ыңчангаш Серсериг салбыры хой кыргыздагы нөдө 25-те эгелээрин дүгүрүшкөн. Кыргыз коданарын ол-ла хүн чугулаңа кийриң көргөн.

ЧУРУНТА: анык хойжу Д. ТУМЕН.

А. ИР. А. МОНГУШУНУң фотозу.

ПЛАН КҮҮСЕТТИНЕР

Самагалдайдан У. Шылааже бар чылда, орук дургаар каңдашкыңың демектерин чоруп чордуусу. Мурунда чылдарда холбөгөңнүн чыдар көктү, өттүтү черлер сарыг хөвөр. Чүгө хөмчөгөңнүн уныры, чаа үлүп келген тараа ногаарың көстүр. Чаа берги дег кара булуттар көстүп көргө-ге-де хат оларны тарады сыгырыптар. Черле мыңаш хат түптүң-ле болуп турар.

Хат-кагискан тергиндеп, өччө дүңшөөш, каан хүнер болбайн турар хой кыргызда-лазыңа бээр улук шаптыкты ужураштырган; дүктүң хозаң, юдурудуру орайтан турар. Оң бир херекчиң У. Шылааже кыргызда пунктууңга чордуусу. Элең каш кыргызчон дыка-ла улук күш үндүрүп тургаш, шап болганда хойларың кыргыз доозуп турар. «Дүк хөвөөшү, машина бизн бугаң кирбес-тир» деп олар чуңгалалдылар.

— Бир-тээ план күүсеттинип турар манна, дүк хозаарың бичик манна хөржөк бе?— деп,

деңиз-биле алырга, күрүңгө бо чылын 15,7 тонна дүк дуужаар ужурулук бис, аңгы үдө 11 тонна дүк дуужаалтың. Ам прессет белеткел каан ийн тонна кире дүк бар. Бөгү, дээрта кирган дүгүвүстү сөзөңажик, күрүңгө-биле арг сазарык бис.

Зоотехник немелде санаашкыңары-биле бисте база таңыштырды. Артык хойну, аорту муң кире хураганга киргаш, 3 тонна кире дүктү чыл планнап аңыр салды болур эрга бар.

Баштайгы хүнерде бо пунктуга 700—800 чедир хойну кыргыз турган. А июль 11-де чүгө 396 хой кыргызтыңан. Оң бир чылагаланың чуңгалалдымыс; дүк хозаваан деп. Икчээ-ла ажилдакчы организаци чоруп куудуаның демектөөс болза хөржөк. Кыргыздагы тулук үезинде алдан негиз дүк кижиге 36 хачылыг аргетат болза, өвөлүгү кыргыз турган болза, өвөлүгү хүнерде үжөн шаа кижиге ажилдап турар

метр шөлүгү чурталга бажыңарың керээде айткык хуусааларың бенине ажилда дүжаалтыңан. Тес-Хем районга тууду организациың бо чылын тургускан. Организаци айткыкларга холбашкан чымдык бердериң күсеттинип турар-ла. Самагалдайдан № 1070 мехколхозның туудуларын кыргыз кийришкениң ажилдап тургускан демектөө херек. Бо коллетив чартык чылым планын көргүзүлгөн аңыр күтүң, социалисттик чарыша багай эвес көргүзүлгөн чедилин ап турар.

Вай-Хаакта болгаш Туранда номерлери 585 база 957 мехколхозларын коллективтери бо хүнерде чартык чыл планы кыргыңдарың кыргызда келген. Ыңчалык үе коллективтериниң туудуларын кылым турар объекттерин чогуур хуусааларыңа ажилда-

Партияның болгаш чазактын удуртукчулары делгелгеге барып чоран

Олар-бечирч талазы-биле делегейиң XII конгрессинге хол-баштыр делегейиң июнь 10-де Москвада Улус ажил-агый чедишкенин дерип белеткээни ажиттыңан «Кормпроин-водство-74» дээр делегези ажилын үргүчүлөп турар. Июнь 21-де ол делегезе эштер Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Н. В. Подгорный, М. А. Суслев, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих олар чоран. Оларның-биле нады СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчылары В. Н. Новиков, З. Н. Нуриев, СЭПТИ-ның болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң харымсалгалыг ажилдакчылары чоран.

Партияның болгаш чазактын удуртукчулары Совет Зөвүлелиниң делгези чүүлдериң көргөн. Мал чөмөрини белеткээр болгаш сайырады ажилдап кылыр эң чаа конструкцияларын болгаш машиналарын, социалисттик дем каттыштырылгач чурттарының мал чөмөрин бугуру талазы-биле ында делгези машиналарын болгаш дериглериниң чаа хөвирлерин, а ол

Совет делегация чанып келген

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин баштаа совет делегация Экономикат Дүжаалдыга Чөвүлелиниң юбилейлик XXVIII сессиязыга киржин чораш, июнь 21-де Софиядан Москвага эвп келген. Делегацияның составыга СЭПТИ-ның секретары К. Ф. Катухев, СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчылары Н. К. Байбаков, В. А. Кириленко, М. А. Лесев, СССР-ниң министрлери В. Ф. Гарбузов, Л. А. Костидов, П. С. Непорожний, К. Н. Руднев, А. И. Шокин, даштык саяды министриниң бирги оралакчысы М. Р. Кузьмин, СССР-ниң даштык херектер министриниң оралакчысы Н. Н. Родионов, СССР-ниң Экономикат Дүжаалдыга Чөвүлелинде доктормал төлээлекчиңиң бирги оралакчысы В. Н. Титов олар киржин чоран.

Внуково аэропортта делегацияны эштер Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, И. В. Капитонов, СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчылары, СССР-ниң министрлер болгаш өске-даа кижилер барып уткаш. Уткучуларың арзыма Болгарияны Совет Зөвүлелинде херектеринге тур бугурурттиркен К. Атанасов база турган.

ТӨЛЭЭЛЕР ФРАНЦИЯДА

СЭПТИ-ның төлээлерин баштайгы СЭПТИ-ның Политбюро кежигүңүңе кандидат, СЭПТИ-ның секретары Б. Н. Пономарев Лонжимо хоорайга (Эссон департаментинде) чоран болгаш 1911 чылда В. И. Ленинниң удурун турган партия школаны турган бажыңга берген. Палеоз хоорайга СЭПТИ-ның төлээлериниң баштыгы ФКПТИ департамент (Эссон) организацилалың бирге кежигүңүңе-биле ужурашкан. СЭПТИ-ның XXIV сессиязының дээди арганы, Тайкын программаның амылдарыга ботталдырармы дээр СЭПТИ-ның төлээлериниң дугайы, партияның социал ажилдагы экономикат хөдөүлөгү талазы-биле чорудуп турар бажың-лыктын дугайы эш Б. Н. Пономарев ужурашкыңыңа кире-чиркөөнүңгө чугулаал берген. Ол Франция коммунисттерге СССР-ниң улус ажил-агыйың хөдөүлөгүңүң тоску беш чыл планының кичаар күөстөтинип турары-биле таңыштыр-гай, партияның илеолотугу ажилының дугайы чугулаал болгаш СЭПТИ-биле Францияның Коммунист партиязының арзыма найаралыг, сырый харылазыңың туруп турарын оңзалал демектээш.

Пролетаржы интернационализм дугайында ном

«В. И. Ленин, СЭПТИ пролетаржы интернационализм дугайында» деп документаларың болгаш материалдарың ийн томнуң чымдызың Политикат литература номлары парлад ундуртуп чер парлад ундуртуп. Владимир Ильич Ленинниң тогуздаларың, а ол ышкыш оң түс-түс чогаал ажилдарыңаң ундуртуп, пролетаржы интернационализм дугайында, интернационализм бугу-ле ышкы-бүрү хөвирлеринге улук, делегейин коммунисттик болгаш ажилың шимчээлгениң чадгыс эвэ дээр СЭПТИ-ның демиселың дугайыңа марксизм-чедишкени өөредилге хөдөүлөгүңе холбаштыр партияның эң чугула документалары оң элде кирген. Пролетаржы интернационализм илеаларыңаң дээр партияның демиселыңиң төгүлдү оруун нома аралаштырып айттың, ол талазыңа В. И. Ленинниң аңгы улук теоретиктик аңгы-чорудуларың, а ол ышкыш социалисттик тургузуу-суунуң бугу чөдө-лаа-лаа Совет Зөвүлелиниң Коммунист партиязының дедиңчи принциптерин хөдөүлөгүң көртүскөн.

ЭКИИ, КУШ-АЖЫЛЧЫ СЕМЕСТРИ

1974 чылдың чайымында Москваң студенттериниң тууду-дужу отрядтарың ажилдагы киржин дээр өөредилге черлериниң студенттериниң болгаш тускай ортумак өөредилге черлериниң өөзөңжүлгөңүң аңгы аңгы хураганга кире турарыңаң Москваң М. В. Ломоносов аттыг күрүңе университетиниң улук залыңа болган. Актив хуралин ажилдап турар, ВЛКСМ-ниң Москва хооронунунун бирги секретары В. И. Шадрин тоску беш чылдың шалыкын туудуларыңаң Москваң комсомолыңаң студенттериниң 50 муң кижигиң тууду-дужу отрядың чорудар деп дедиңгач. Беш чылдың тодаралык чылда Москваң студенттериниң КАМАЗ-да болгаш БМ-га, Сая ГЭС-тиң тууду-дужу болгаш Кольскениң, Курскениң атом күжү-биле ажилдап, электростанцияларыңа, РСФСР-ниң хара эвес хөдөүлөгүң номамың улук нөдө ажил-агый комплекстериниң туудууңа, а ол ышкыш бистик чуртуурун өске-даа хой-хөй чаа туудуларыңа барып ажилдап.

„Космос-661“ ужудушкунда

Черниң «Космос-661» дээр залчегил кылымал спутнигин 1974 чылдың июнь 21-де Совет Зөвүлелинде салып ундурткен. Спутникте тургускан аппаратура өй-тавында ажилдап чоруп турарыңаң-саналга төвү келген информацияларын сайгарып, таарыштыр ажилдап турар.

БҮГҮ КҮШҮ—ДААЛГАНЫ БОТТАНДЫРАРЫҢ

Республиканың туудуларын удаас боттарың байырдалын уткуру. Бистик көзө туудуларыңа боттарың оң байырдалын кызыг дедишкениңгел демектөө эрттирилди?

Тоску беш чылдың тодаралык чылда республиканың көзө туудуларың мурунда улук орууларга салынган. Бо чылын көрөңгө ажилдаш 16 муң. 933 муң рубльдин тууду-монтаж ажилдарын кылыр ужурулук бис. Бистик чартык чылда барык сес млн. рубльдин туудуларың ажилдагы кирериң планга көрдүңгөн. «Тыва көзө тууду» трестини коллективти эрткеш беш айларын тууду-монтаж ажилдарың планын ажык күөсеткен. Трестин тус-тус тууду организациларың арзыма кылаарга социалисттик чарыштын бирги орууңа Вай-Хем-

метр шөлүгү чурталга бажыңарың керээде айткык хуусааларың бенине ажилда дүжаалтыңан.

Тес-Хем районга тууду организациың бо чылын тургускан. Организаци айткыкларга холбашкан чымдык бердериң күсеттинип турар-ла. Самагалдайдан № 1070 мехколхозның туудуларын кыргыз кийришкениң ажилдап тургускан демектөө херек. Бо коллетив чартык чылым планын көргүзүлгөн аңыр күтүң, социалисттик чарыша багай эвес көргүзүлгөн чедилин ап турар.

Вай-Хаакта болгаш Туранда номерлери 585 база 957 мехколхозларын коллективтери бо хүнерде чартык чыл планы кыргыздарың кыргызда келген. Ыңчалык үе коллективтериниң туудуларын кылым турар объекттерин чогуур хуусааларыңа ажилда-

жыларың ажилы чылдыгыңа өңкөргөң турарыңаң чымдык түңгөлөгүң кылыр үе келген. Бо талазы-биле хамаарышкан черлерин партия, совет организациаларың чогуур сайгарыгыңа кылып, көзө туудуларга боттуп дуудуламчың көргүзүр апар.

Мехколхозларыңаң элден хойчу чурталга тууду салдың турар, Чыжааларга, Чалаван, Ызыл-Макалыктың көдө туудуларыңа чурталга шөлүгү ажилдагы кирериниң планыңа ыракта чедир күөстөш, оң уламдыңаң эрткен беш айларда трест инициатива чурталга туудууң планын күөстөш. Ужулап туруп коллективтериниң ажилын анализтеп көргө, бугуру планы чүгө тууду материалыңаң чедишкениң турарыңаң эвес, а инженер-техник ажилдакчыларың ажилды кошпак удурутуп, башарың туудуларыңаң күүсеттинмей турар. Ыдың чүдүлгөң үстүңдө азырамы мехколхозларыңаң удурутучуларыңа болгаш инженер-техник ажилдакчыларыңа хамаарыштырып болду. Трестин тус-тус тууду бригадаларың арзыма социалисттик чарыштын бирги орууңа эштер Н. Худоболов, Х. Чимик-Доржу, В. Денисов, М. Иконников, Т. Красногор, О. Кызыл-оол, В. Кошкаров оларга удурткан тууду бригадаларың чоруп турар. Муракчыларыңаң дурдулазың бугу коллективтерге шептереп турган чылдың планың хуудаларың, белеткел хуудаларың хуусаа бенине ажык күөстөш удурутуп бис.

М. ПОПОВА, «Шынын» экономикатык тайылбырлакчы.

ТЫВА ЛИТЕРАТУРАНЫҢ НЕДЕЛЯЗЫ

Июньнун 24-тен июльнун 1-ге чейин республиканын ыраак районнары Монгун-Тайга, Өвүрге болгаш Тогуз тыва литератураның неделязы эртер. Манаа хамаарыштыр бистин корреспондентивистин айтырларыга Тыванын Чогаалчылар эвилелинин баштаар черинин даргазы О. О. Сувакпиттин харылары мындыг болган.

Айтыры: Ам болур тыва литература неделязынын сорулгалары кандыгыт?

Хары: Бистин автономнуг республикамыстын ажалчы чоңу келир-кууун Тыванын Совет Эвилелинин составына каттышканындан бээр 30 чыл оюн демдеглээри билдингир болгай. Амгы литература неделязын ол байырлапта турса-каадын турар бис. Болук-болук чогаалчылар ыраа-узаак ра-

Ионнарга баргам, оон күш-ажылчы кижилеринге тыва чечен чогаалды пропагандалаар, чогаалчыларнын чоң-беле харылаазын быжытлаар сорулгалыг.

Айтыры: Районнар баар бөлүктөрдө кымнар кирип турар ирги?

Хары: Токуже баар бөлүктү Л. Чадамба баштап чоруур. Оон составында В. Коп-оол, А. Даржаа, С. Молдурга, С. Коалова, А. Емельянов кирип турар. Ычаарга С. Су-рун-оол, Ю. Кундөгеш, В. Са-гаан-оол, О. Охемчик олар Монгун-Тайганын малчына-рынга аалдап чедер. А мээч бодумун баштап чоруурум Өвүр район баар бөлүктө С. Пюрбю, Е. Танова, В. Се-рен-оол, Ч. Кара-Күске, Г. Му-зук олар бар.

Эскерип тур боор силер, бо-

лук бүрүзүндө хоочуннар-лаа, дуржулгалыглар-даа, анык-тар-даа холуштур киргилээн. Оон ында чечен чогаал-дын язы-бүрү жанрларында бижип турар эштерин баа арадаштырып орадашкан бис.

Айтыры: Чогаалчылар районнарга баргам, кангыг хе-вирлиг ажалдаарыл?

Хары: Бистин ажалымыс аны-бүрү. Барган черлери-ниске тыва литературанын хөгжүп келген оркутарынын, амгы байдалын, келир үе-шинин дугайында, лекция, бе-седаларын кылар бис. Чо-гаалчы бүрүзү номчукулар-биле ужуражып, бодунун чо-гаалчык планинын та-ныштыгар. А бир-тээ лите-ратураның неделязы эртин, чо-гаалчылар номчукулар му-нунга отчедун берип турар

болганда, ужуражыла бүрт-зүнгө чогаал номчулгалары улуг черин ээлээр апаар.

Бистин чогаалчыларымыс ол чоруп турган, хун халас эртерибес дээринге бүзүрел-диг бис. Чаа черлер көрүп, чаа кижилер-биле ужуражып чорда, чаа бодалдар, сюжет-тер тыптыры чугаажок. Ра-йоннарнын мурнакчы кижиле-ринин күш-ажылнын, амы-дырал-чурталгазынын, сагыш-сеткилинин дугайында Совет-тик Тыванын чурталгалары-н, челишкениринин дуга-йында очерктерин, чурумал-дарын, шүбүктөрүн бижири бис.

ЧУРУКТА: Тыва литература неделязынын чамдык киржик-чилери (солгай талазында): С. Пюрбю, О. Сувакпит, Г. Музук, В. Нен-оол, В. Се-рен-оол, Ч. Кара-Күске, О. ОХЕМЧИТИН фотозу.

Шолаалзун түрлөстөр бааза-нынга дыштандылар ажыглар кылар берип кван кемпниги-лер, чүчү-бүрү эриглер ачы-лаар черлеринг хоорай-жа-гаштар, шалыпкын чоруур «Ракеталар», аалынчыг теп-лохоттар бар.

Ажыл неделязы хооступ тур-да, Байкал хоорай чоңу чо-руурт. Чүс-чүс сунолар, мо-торлуг муң-муң хемелер хөдө-лөп үнөр. Авто-мототурст се-ринин тайга болгаш суг дө-гөмөричче чоруурт. Хөл кы-дында чүс-чүс майгыннар эр-ээн шокор апаргылар. Би-жилерин салвар-даа арга чок.

БАЙКАЛ ДЕЛГЕМНЕРИНДЕ

Байкал дожу июнда хүн-нүн эргелеткенниг изинип көрүнгө уярап дүжүп берип-кеш, эрий берген, оон улуг уйгуундан оттуп келгеш, сил-гинденгенит чалгып-чалгып, сайыг савазынга чайнай бер-ген. Ол сибир күчүтенинга об-наан уруглары дег 336 хө-жигеш лиек-даштарын чууту-лап, Саан сыйнарындан ак-көк хөл делгеминче бааза чар-жып кирген.

Ол-ла ычаар хамык чүве лойдуп үнөп, туристи ажы-лаш кайы хөй аларган. Байкал-да дыштанылга сезону эгелей берген. Апаа чуртувусту эи-моак буунарнарына кижилер көзүп турар. Бойдустан чаа-танган-на олчаан турарын, оон дененики дег чүве чок та-ражын, тоодал-ла кааныын, магаданын көргөш, куюм-налбас сеткилдиг кижилер кай-да боор. Элептиг аян-шин-чилиг чалымнаран, чайы-налган далай делгеминден ө-көөр көөрү бөзүп берге.

«Байкалга кижини чангыс-ла каттап баргам, ол байгамчы-тыг черини черле тутас, апаа ылап-ла каттап келир!» ди-жириде ужу-ла бар. Байкал чоңга чайгаар-ла «Моора-нар!» деп турганга.

Шолаалзун түрлөстөр бааза-нынга дыштандылар ажыглар кылар берип кван кемпниги-лер, чүчү-бүрү эриглер ачы-лаар черлеринг хоорай-жа-гаштар, шалыпкын чоруур «Ракеталар», аалынчыг теп-лохоттар бар.

Ол байгамчык чараш черге кижини бүтүрүп барысаар.

ЧУРУКТА: Байкалда чоруп турар пассажирлер теплохоту «Номсомол».

Э. БРЮХАНЕННОНУҢ фотозу. (СЭТА-ның фотехрониказы).

СЭТА — ДЫШТАНЫР ХУНГЕ

ГАНИБАЛДАРЫҢ БАЖЫҢЫ

А. С. Пушкинниң амыдыралы болгаш чогаал ажылы-биле холбашкан Псков черинин сурагыг тураскааларына бааза бир тураскаал немишкен: Петровское суурда шүбүктүлүк бурнугуларымың-Ганибал-дарың бажыңды каттап туруп, тургускан. Александр Сергеевич Инаайловкоге шүбүктөгө турган, апаа уругун бээр тур-ган. Ганибалдарың бурнуг салтакчыла-рындамн ичкан ыраа чааскан дигит аркан турган Петр Абрамовичтен алган бижин «Улуг Петрнуң Арамың чогаалымынга үдө-дөн болган. «Евгений Онегин» романда болгаш «Дубровский» деп тожула оон Петровское хоораш көргөн-бижен чамдык чүүлдери бааза кирип турар.

1918 ында өлгө үезинде ол улуг ыш бажык орттенни катар. Пушкинниң музей-бажыңдыкы калагалыкчыларымың тыкканы чүрүктү көрүп турган, амгы бо бажыңын туруп, оон каттап тургускан.

Ам ол бажың оң эзелеринин дигит, чурттап турганы үезинде ышкыш, шак-ла ыччаар көстүп турар. Улаас апаа Ганя-балдарың төгүзүн көргүскөн музей ажыт-тар деп турар.

ПСКОВ. **М. АМАЕВ.**

Ол сэдтин девискээринден бүгү деле-гейин эзэскиндир көрүп болур. Ында ангы-ангы дигитерин ияз-бүрү үнүштери тааржып, өзүп турар.

Улаас апаа Аргентинадан эжелген не-туния, Мароккодан хризантема, Соңгу Америкадан флокс, Япониядан фуксия, Перуула настурция, Сицилиядан чокап-та-раа дээр дык хөй үнүштер чечектеннп эге-лээр.

ВЛАДИВОСТОК. **М. РЫБАКОВ.**

ОДАВАС ЧУНАР-БАЖЫҢ

Памирлик калыр-берт буттарымың ба-рзынын кырында Авд дээр сууржушта-та одага кылбас чунар-бажыңны тулап квал. Ол ынг сүтүг, бугу болгаш одалга-нык ынг аржалдан ап турар. Ол аржан-нык дуззы-биле чүстөр аарып ышпен ба-за турар.

Памирде ынг аржалыг черлер ынг-жон. Колхозтор оларнын чамыда эмиле-лерин, чыгыктылар черлерин, чунар-ба-жыңнарын тулап эгелээр.

ИШКАШИН. **Л. НИКУЛИНА.**

БЕШКИ ВЕКТИҢ ЧООСТАРЫ

Колхозчулар Абдулла Турание биле Занр Кабилон олар Бухара чогуунда Уба дээр сууржуштагы чамында бир дөмбү ишти мөңгүн чоостар тып алганар. Ол ба-зырык чангыс өс чүс чыл иштине чы-дып келгени илден болган.

Моон муруннда Узбекистанга мындыг эж-а-чыгын тыптып көрбөз.

Ол чоостары бистин чейин V-ки чүс чы-лында меге акша-мыңгыг кылар кижилер шүткүп куткандыр деп эргемденер шил-чылээр. Олар Сасанилер өг-бүленинн ызыгуурларың Бараклар дээр хаанын акша-моңгунун өтүндүр кылып каап бол-ган.

БУХАРА, Узбек ССР. **А. ФАЗЫЛОВ.**

КИНДАСОВОНУҢ БАШТАКАНЫҢ

Шалкын сулуг Шун дээр хемчигештиг ариинде Киндасово дээр улуг эвес суур турар. Оон чурттакчылары Болгарияда төбөрчүлөр ышкып Карелияда бааза-ла ы-дып ат-сурагыг. Олар төрүмөндөн-не ык-тып кыжырмак, баштап сөстөр чогаалар чангыс чыгып.

Оларны оң сууржугыныга бузурээр аржакек дык-ла хөй таварыгалар болу-лаан боор! Хөгүгүг киндасовочуларың баштап сөстөрүн апаа барып дынарар соду-на ыйнаа. Ынчалза-лаа Петрозавод-скинниң «Карелия» деп ном үндүрер чери киндасовочуларың өтүкт, баштап чугаала-рымың чамыда номун парлап үндүргөн. «Болур-болбас чүүлдөр» деп хөжиг чараш ному чүрүкчү Н. Брюханов кааптан, сил-биз.

ПЕТРОЗАВОДСК. **Н. МИЛОВ.**

ЧАНГЫС-ЛА САДА ДЕЛЕГЕЙ

Ыраакы Чөбү чүктүн эртем төвүнүг бо-танык сэдтинде чамыг черге мандылар өстүргөн ыштарың олуртур ажал кийи-п-түлүк Садтин девискээринге 25 чыл ар-гузуунда барык ол муң язы-бүрү ыштар-ын, үнүштерин, чекеттерин пенеп, өстүргөн.

Соргебин аайыгыг кирген, дала-оранында хан хонук иш-тинде чыда хонд бээр турган. Олгетин апа-нези оң Сорге-биле кады чоруп турганың аян-бийгенер. Ынчалза-лаа оңу баш ууур сагындарып, эде сур-газынар. Олгө биле Сорге-Талдыла Межегей суурга дү-гүүр таарыштырып турган ажалыларның бажыңнарың ажалдып, оорланып эгелээр. Оон соонла Кызылга хөжгөш,

РОССИЯ

Эртеги хүн чада туткан херелдери Элбек үлүн куспактап-даа четкинес-тир. Хайнып турар, шалкын хем дег, ажал-жиги Кайын тура, аялга бооп, дыңналып тур.

Черниг кыран, хемид дүвүн, дээрин дүндүн Чөлөштөлдөр хуваудурган чараш-тыр сен! Ишчи чоңук уран холу, угаан-күжү Ис сени алдаржыткан магады-дыр!

Чыргал, тайбың, найралдың, ынакшыдың Чырык одаан мөңгөжидир кыспып тур сен. Чамбы дийти хостаалгаже деткөөн хүнүң Чагынында салып алган ужув ор сен.

Россия, Россия, Дескешки дег күчү турбас Деми чангыс аймак чоңуг. Ынакшылым оду-дур сен.

О. СУВАКПИТ.

НАЙЫРАЛ КУЖУ

Хакас, тыва, орус оолдар Каткы-хоңгүг чоруп орлар. Кылган тудуу кылдайлар-дыр. Кыстар ону дозулаан тур.

Сайырдала оранымың Чамын чоңу лемиң калды, Чангыс эвин — найралдын Шалып ишке кацнап турлар. Абсечелер хоорай-суурун Ай-даа четпейн туткан мыкшаш.

Акы-дундам деминг-ле-дир. Найыралдын күштүг ол-дур. Кара-Даштын ханымында Каскан байлак чүктөнткен Адаккыр-чик БелАЗ-тарның.

Олар ОХЕМЧИК.

ДӨМЕЙЛЕ

Дазылданып, черде тудуш өзүп үнгөн Тады, көктү, чеченти-дээ көргө, Авазында кирини тудуш докшанан Азарганчыг бичин чашна дөмей-дир.

Хүнүнүң алдын херелдери суйбарга, Худумдуруп, таалай бээр болгайлар. Дөргүн черниң аржаан суунга сенпереп. Төзөн не суду ышкыш сорарлар.

Өзүп, маңдып чурттап турар болганда, Өлчөйлиг чаш, үнүш-даа бол, дөмей-ле: Аас-нежини, чырык хүнүнү, тайбыңны, Амыдырал шөлзөн бөөрүн күзээрлер.

Г. МУЗУК.

ХЕМЕЛИГ КЫС

Кежээликтей апарганда, Хемелиг кыс Хемге чораян. Ынчалдык оң үнү

Ынаар тарап, Ырлап турган: «Салтын-хат чок, оожумуя ой. Сагыш мындыг болуру кай.

Чүреккейим саргырың ой, Чүте мыдым билдирим кай». Чалгыларын чалгылары Чамы кысты Часкартаалаан. Ынчалза-даа буукан хөрөк Ынакшылдан

Индийналаган: «Бо-ла черниң чаражы ой. Булааымыс маа болуру кай. Хуусааның узунун ой, Куспактажым ораман кай». Хемеликтин эшкениңер Керия черин Хемчээлээр.

Үнүш-дүжүг, хая-даштар Уинер алып Уругуудузын: «Найралдың чагайын ой, Назын эзин мындыг болгай. Чарлымышкып бергезин ой. Чаңгыс ол чок болуру кай».

Ч. КАРА-КҮСКЕ.

ХАЙГААРААР БОЛГАШ КОНТРОЛЬДААР

Назы четпестеринн кем-хе-ректер үүдөгүдөр таварыгалары болдуурбазы апа-не, акы-дарыме, школа, коллектив бу-рүзүңүдү чугула хөрө. Бо ажалды чедишкенин чоруда-да мындыг үүдөгүдөрүнн болу баарини кол чалдыгалары чүдөп аэрэрин эл биле алары чугула. Сая медалээр эл аналдап көрөгө, олар кем-херекти арагалаш үүдө-лөп турар. Чижээ, Кызыл хоорай чурттуг назы четпес Гоша

Тоастык өөредилгезин ара кааптап ажылдар ааш, ажыла кирип алган, арага-дарыме хандыкшып, сула салдымыкка чоруп тура, ай-мылды кем-херекти үүдөгүдөр. Ол март айның бир-ле кежээ-зинде «Энергетиктер» клубу-нга ээрич чөдө берген. Дыш-танга улуска амыр-дыш бер-беш, хамааты Власовту бо-га, өскөлөрүн-даа бодунун кады төрөн акым-биле эмгек-леип эггезин, шийтирген.

Бо оолдуң нези оңу хайга-равай, сула салгының түгө-лөп ол-дур. Бир эвес нези оңу чагып, сурган, чогуур хемчиги ап турган болза, Гоша мынды хулгангаже херек үүдөгүдөр байрып болур турган.

Назы четпестеринн кем-херек үүдөгүдөр бөрүнн баа бар кол чалаганын апа-неңиң чыккыс, азы оңу хайгаараар ужуругү алжыларын, назы четпестер кым-биле эдержи,

чүңү ханчал, кайла чоруу турарын хайгааравай, сонугу-гавай тайгында болур. Оон уланың назы четпестер ажал кылбаскан, таварышкан-на кижилеринг аайыгыг кирип, арагага, таакыгы өөр-өңү, оор болгаш өскө-даа кем-херектерин үүдөгүдө тур-гар. Ындыг таварыгалар бистин республикада бааза бар.

Чижээ, назы четпес Олег ажылдап, апаа-даа өөр-өңү мей турган. Бодунуң төрөл

чүңү ханчал, кайла чоруу турарын хайгааравай, сонугу-гавай тайгында болур. Оон уланың назы четпестер ажал кылбаскан, таварышкан-на кижилеринг аайыгыг кирип, арагага, таакыгы өөр-өңү, оор болгаш өскө-даа кем-херектерин үүдөгүдө тур-гар. Ындыг таварыгалар бистин республикада бааза бар.

Чижээ, назы четпес Олег ажылдап, апаа-даа өөр-өңү мей турган. Бодунуң төрөл

бааза-ла ол үүдөгүдө уламчы-лааннар. Оорлар кеземче хары-сылаазыныч элдерин.

Назы четпестерин апа-нези, хөй-ини ой-шапала чагырып, кижизитпес чоруктун уржубо хө-рө-дир. Назы четпестеринн бир чыдылааны чамдык салыг ажылдакчыларымың арага аймак саарынын чурумнарын хажылап, оңу оларга сэдип турарында.

Ынчанган назы четпестер-инг кем-херек үүдөгүдөлерин баш ууур болдуурбас дөш ки-жизитпес ажылың коллектив, өг-бүлө бүрүзү чорудуп, мы-дыг үүдөгүдөлерге сундуу элээди уругларың доктаамал контролыаары чугула.

А. ООРЖАК.

Кызыл хоорай прокуратура-зымың улуг байысаакчызы.

ДРУЖИНИКТЕР — КОРУМ-ЧУРУМ КАМГАЛАЛЫНДА

Човуң амыр-дыжын болавас диниялдеге ажалыг ажил кылбас хулгангы, маңисталык кижилер-биле демиселди «Күш-ажылыг хосту» совхозтун Торгалы суурда дружинниктер күштептерин турар.

Чолачы М. Оссур-оол, ме-ханик Д. Кара-оол, удузжу В. Чуруто, Б.-С. Чолак-оол, К. Сарыбэй болгаш өскөлер-даа, дружинниктер хөй-ини-нин корум-чурумунун илеп-

кейлиг камгалакчылары, Тор-галыг көдээ Соведи дружин-никтерге, хөй-иниңге даңгы-гаш, корум-чурум камгалаан кустелерин турар. Хөй-иниңнин хуралдарын өй-гашаанда эртинип, арагачылар-ын, оорларын, хулганнарны апаа шындыг чугаалажып келген. Чоокта чаа 40 ажал кижин арага ишпес кылдыр эм-неткен. Сууруус шынап-ла

шөлзөн, дыш апарган.

Көдээ Советтин чамыда назы четпестер-биле ажал чо-руулар болгач чамдык ажал-дарын кылган. Кышкы үеде бичин оолдар болуулгелип ал-ган, тудумчуга аьга шаал, ажал аьгыртчыны оорго-мой-нун оң муунун туруп чүткен. Бо чагыла чоруту чүткен. 16 харлыг Толя М-ның төрө-лери оолдуң хулганзыг багай

чамында чогеми төңүп, көдээ Советке, милиция органынга каш каттап барып дужааганнар. Райондук назы четпестер-биле ажал чорудар комиссиязы оо-лол моон «сонгааргы салым-чолунга саалар чедирерин меңээ дааскыч чүве. Оон соон-ла Толя-биле ажал-чакыт чоңка ургутуп чугаалажып, оон огулум ышкыш холга ап сурган турдум. Ол алыс боду

угааныг, өөреникчес, хүндү-лүчкө, хөй-хөй эштери дег ту-ра-сорукугт ижи болуу. Орун-эрес Толяны оорларынче, хулганнарыныче маалап тур-ган кара салгыштың кижилер бары илерээр. Толя оон алды-рым, ам совхозтун сугатчылар эвезоонула эки ажалдап, өл-өөртүгө макталып турар.

Калдыг-даа ажалга ажал-дамын каарга дээр, арагачы

Башка Бадый ээирөөн салында бажык азы дөңдө-бир соок чөспөс тузар бак чангыла-дыт. Дружинниктер оңу ийи узда туткан. Бо кире анык, шымак эш чаа чыл кежээл-ле эзирип алган, клубка тап-чылап турган хамааты Там-баның амы-тынынга доңгурак-биле кижанып турла дружин-никтер оңу чайлапкан.

Бистин Торгалыг суурда ко-рум-чурум урекчилери эвеш. Ынчалза-даа көдээ Советтик депутаттары, дружинниктер апаа тайбышарывай, контро-льдуу, хайгаараалы органи-застиг чорулап турар бис. Оон түшүниңде суурда биче хули-ган, оор, кем-херек үүдөгүдөр чорук дык эвезежөн.

Б. МОНГУЛ-ООЛ.

Улуг-Хеминн Торгалыг көдээ Советтинн депутаты, улусчу дружина командары.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетников-Кравченко худумчузу, бажың № 3 ТЫЛЕФОННАРЫ, Редакторуң 24-63, редакторунуң ораалчыларының 35-24, прозагалла кылдызын 23-54, харысалгалыг секретарының 23-35, партияжи амыралыг кылдызын 17-13, куулура кылдызын 23-54, көдээ ажал-аьгыг кылдызын 21-47, влетпүбү кылдызын 22-64, чатаа кылдызын 41-27, информация база совет туртугугт кылдызын 20-60, бүтүл-териянын 31-75, корректорларың 27-41. Солун келбейе барганга 32-75 телефоныңе долгаар.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР

Тираж 16056 ЧАГЫҢ № 698

ФЕСТИВАЛЬ ЭГЕЛЭЭН

Томск областың хоорайла-рында болгаш суурларында «Соңгу чүктүг халазы» дээр фестивал эгелээн. Ону Урал-дык күрүңнүн улусчу нияты ыр коллектив амыткан. Ол алдарыг коллективтиң концер-тинге Кожеников суурун ийи муң ажал чурттакчылары чораннар.

Фестивалдың программасы язы-бүрү нефтижилерниң орунмекчилерниң мурунуга Ленинградтың күрүңнүн В. Ф. Комиссаржевска аттыг шии театрының Дагестан АССР-ниң ыр болгаш таңы ансам-блиниң, Украинаның улусчу нияты ыр калепалының арти-стери болган өскө-даа коллек-тивтер оюнуң көргүздөр. Ко-жун чоруур чугула делегате-лерин, ном баазаларын бааза организацтылаар.

(СЭТА-ның корр.).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ИЮНЬ 23-ТЕ МОСКВАДАН

12.00 — Дамчылдыктар про-граммасы. 12.05 — Медээлер. 12.10 — Өңүгүг телекөргүзүт. Школачыларга. «Отгүрүкчү», 12.40 — Өңүгүг телекөргүзүт. «Совет Эвилелиңге бараан бооп тур мен». 13.40 — «Музы-калыг кино». 14.10 — «Кылды-тың тускай району». 2-ги дам-чыдыга. 14.40 — Өңүгүг теле-көргүзүт. «Лунин» деп бот-тылгылар ыра-хөгжүм ая-самблиниң концерти. 15.05 — Өңүгүг телекөргүзүт. «Кино аян-чоруктарыңды көрүзү», 15.05 — «Делегей панорама-зы». 16.35 — Өңүгүг телекөргү-зүт. «Отту ижинтиргени» Ура-н чечен фильми. 2-ги сериясы. 17.50 — 18.00 — Часпар. 18.00 — «Ев». Информастыг програм-ма. 18.30 — Өңүгүг телекөргү-зүт. Футболга делегей чемпи-онады. ГДР биле ФРГ-ниң шилдик командалары. ГФР-ден дамчыдыга. 20.10 — «Деле-гейниң П. И. Чайковский ат-тыг V-ки конкурсуунда». 20.55 — Өңүгүг телекөргүзүт. А. С. Пушкин. «Анджеж». Теле-шинин баштайгы көргүзүү. 21.50 — 22.00 — Часпар. 22.00 — Өңүгүг телекөргүзүт. Футболга делегей чемпионы. Польша биле Италияның шилдик ко-мандалары. ГФР-ден дамчы-дыга. 23.45 — 00.15 — «Ев. Ин-формастыг программа.

ИЮНЬ 24-ТЕ КЫЗЫЛДАН

19.30 — Кызылда уруглар-ынн № 2 музыка школарының өөреникчилеринин концерти. 19.45 — Телемелзээр. 19.55 — Уругларга. «Цывай деп иттин ужураалары». Хөй сериалың делегей чемпионы. Польша биле Италияның шилдик ко-мандалары. ГФР-ден дамчы-дыга. 23.45 — 00.15 — «Ев. Ин-формастыг программа.

КИНО

ИЮНЬ 23-ТЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Улуг трам-вай» 9.30, 11.00. «Дег эр-гилер чугаазы» 12.30. «Сөз-биле бааза сен чокта» 13.40, 15.25, 17.10, 19.00, 20.15 шак-тарда.

«КАА-ХЕМ»: «Лама болгаш оң ажалчыны Баада дуга-йында тоол» 11.20, 13.10, «Чугаалажып тургайлар аан» 15.00, 18.40. «Тигарыг адат-тымыкчы» 16.50, 20.30 шак-тарда.

«ПИОНЕР»: «Кызыл агы» 9.25, 10.55, 12.25, 13.55, 15.25, «Элениң оңгарларың гене-ралдары» 16.55, 17.20, 21.15 шактарда.

«ВОСТОК»: «Золушка» 11.00, 13.00, «Шикүзү» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

ЧАГЫҢ КИНОТЕАТР:

«Эрес, шовазы-биле» 13.00, 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шак-тарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА ВАКА-ВАКА 12.00, «Ынакшы-дың назыны» 18.00, 20.00 шак-тарда.

ИЮНЬ 24-ТЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Хорулааш» 10.00, 11.45, 13.30, 15.15, 17.00, 18.45, 20.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Ошкардында, пьесада жука» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Язты меле-гей-дир, кичээңер» 9.00, 10.40, «22.00», «Согул кылды-лар» 14.00, 15.25, «Сөз-биле, бааза сен чокта» 17.10, 19.00, 21.20 шактарда.

«ВОСТОК»: «Шерг чамы-ды» 15.00, «Хөй-аьттыг үз» 16.40, 18.30, 20.20 шактарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА ВАКА-ВАКА 12.00, «Ынакшы-дың назыны» 18.00, 20.00 шактарда.